

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Кафедра філософії та суспільно-політичних наук.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з навчальної дисципліни
«ПОЛІТОЛОГІЯ»

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
спеціальність	для всіх спеціальностей
назва освітньої програми	для всіх напрямів підготовки
статус	вибіркова

Краматорськ
ДДМА 2021

Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Політологія» для підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, для всіх спеціальностей, для всіх напрямів підготовки.

Розробник:

_____ О. П. Кваша, канд. політ. наук, доцент.

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії та соціально-політичних наук, протокол № 1 від 27.08.2021

В. о. завідувача кафедри:

_____ О. П. Кваша, канд. політ. наук

Загальні положення.

Відповідно до умов Болонської декларації в процесі навчання зменшується частка прямого інформування студента і розширюється застосування інтерактивних форм роботи студента під керівництвом викладача. Повноцінна самостійна робота студента в дослідницьких центрах, читальних залах, комп'ютерних класах, на об'єктах майбутньої професійної діяльності, участь в наукових дослідженнях формує сучасного фахівця, здатного практично застосувати осмислену інформацію і приймати професійні рішення.

Самостійна робота студента з навчальної дисципліни «Політологія» є важливою складовою у підготовці кваліфікованого фахівця-політолога, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до компетентної професійної діяльності на рівні світових стандартів.

Самостійна робота студентів забезпечується навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, інтерактивними навчально-методичними комплексами дисциплін, комп'ютерною технікою тощо. Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів передбачає й засоби самоконтролю (тести, пакет контрольних завдань).

Обсяг і зміст самостійної роботи визначає викладач, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, здійснює діагностику якості самостійної роботи студента (як правило, на індивідуальних заняттях), аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного студента.

Самостійна робота студентів денної форми навчання починається після вступної лекції, на якій викладач дає основні рекомендації щодо методики самостійного опанування курсом «Загальна теорія політики».

Основними формами самостійної роботи є:

- робота з підручниками та посібниками;
- робота з науковою літературою;
- самостійне вивчення окремих тем і питань до семінарських занять на основі навчальної, монографічної літератури, документів, матеріалів, періодичних видань;
- підготовка реферату;
- підготовка до аудиторної контрольної роботи;
- підготовка до консультації з викладачем;
- підготовка до заліку.

Питання для підготовки до заліку та самостійної роботи з рекомендаціями щодо виконання завдання

Політичне життя як соціальне явище. Походження політики.

Рекомендації щодо виконання завдання

У цьому питанні необхідно розглянути політичне життя як соціальне явище. Необхідно розкрити природу політики та політичного. Що становить зміст політики? Покажіть коли виникла політика і які причини її походження?

Література:

- 1 Мухаев, Р. Т. Политология : учебник для ВУЗов / Р. Т. Мухаев. – 2-е изд. – М. : Приор – Издат, 2003. – С.11 – 16.
- 2 Шляхтун, П.П. Политология (теория та історія політичної думки) : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Либідь, 2002. – С. 150 – 155.
- 3 Политология : учебник для вузов / под ред. В. Н. Лавриненко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Юнити-Дана, 2002. – С. 6 – 9.
- 4 Политология : підручник / за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Гобатенка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Видавничий центр „Академія”, 2001. – 528с
- 5 Колодій, А.Політологія : підруч. для вищ. закл. освіти / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина та ін. — К. : Ельга-Н, 2000. — С. 40 – 45.
- 6 Лузан А.А. Политическая жизнь общества: вопросы теории: Монография.- К.: Выща шк., 1989.- 151 с.
- 7 Диалектика политической деятельности и политических отношений: Монография/ А.А.Лузан, А.В.Бородай, А.Г.Буланов, А.А.Дементьева.- Краматорск: ДГМА, 2008.- 88 с.

Структура і основні функції політики.

Рекомендації щодо виконання завдання

Розкриваючи зміст питання, студенту необхідно назвати основні елементи політики (політична влада, суб'єкти політики, політична соціалізація, політична культура, політичні відносини, політична організація) і охарактеризувати їх, потім вказати, якими особливими властивостями володіє політика в порівнянні з іншими сферами суспільного життя і які функції вона виконує в суспільстві.

Література:

1. Панов, М. І. . Политология:підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид.перероб. і доп. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 12-17.
2. Политология / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтапрес, 2002. – С. 9 – 19.
3. Шляхтун, П.П. Политология (теория та історія політичної думки): підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С.150-161.

Політологія як наука і навчальна дисципліна.

Рекомендації щодо виконання завдання

Відповідаючи на питання, студент повинен відзначити, що політологія як наука має свої об'єкт і предмет дослідження, складну структуру і категорії, методи дослідження та функції. Політологія як навчальна дисципліна має багато спільного з політологією як наукою, оскільки на ній базується, проте має і ряд відмінностей, на яких студенту слід зупинитися детально.

Література:

1. Панов, М. І. . Политология:підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид.перероб. і доп. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 12-17.
2. Политология / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтапрес, 2002. – С. 9 – 19.
3. Шляхтун, П.П. Политология (теория та історія політичної думки): підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С.150-161.

Категорії, методи і функції політології.

Рекомендації щодо виконання завдання

У цьому питанні необхідно перерахувати і розкрити основні категорії політології, зміст таких методів політології, як інституційний, історичний, соціологічний, біхевіористський, психологічний,

системний та ін. Далі слід охарактеризувати основні функції політології.

Література:

1. Панов, М. І. . Політологія: підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид.перероб. і доп. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 12-17.
2. Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтапрес, 2002. – С. 9 – 19.
3. Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки): підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С.150-161.

Соціально-політичні погляди Платона і Аристотеля.

Рекомендації щодо виконання завдання

Студенту рекомендується докладно розглянути «ідеальну державу» Платона, відзначити, які форми державного правління виділяв автор. Далі слід розглянути погляди Аристотеля на політику, проаналізувати його теорію природного походження держави, а також вказати, які правильні і неправильні форми правління він виділяв, приділивши особливу увагу такій формі, як «політія».

Література:

- 1 Панов, М. І. . Політологія: підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид.перероб. і доп. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 12-17.
- 2 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтапрес, 2002. – С. 9 – 19.
- 3 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки): підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С.150-161.
- 4 Рудич, Ф.М. Політологія. – К.:Либідь, 2005. – С.25-30.

Макс Вебер про владу, управління і політиці.

Рекомендації щодо виконання завдання

Розглядаючи це питання, необхідно відзначити, що М. Вебера визнають родоначальником сучасної західної політології. Слід викласти ідеї М. Вебера щодо політики, її сутності, вказати, які типи легітимного панування (влади) він виділяв, розкрити його теорію плебісцитарної демократії і «раціональної бюрократії».

Література:

1. Панов, М. І. . Політологія: підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид.перероб. і доп. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 12-17.
2. Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтапрес, 2002. – С. 9 – 19.
3. Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки): підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С.150-161.

Ліберальний напрям західноєвропейської політичної думки ХІХ століття (Ієремія Бентам, Алексис Токвіль, Джон Стюарт Міль).

Рекомендації щодо виконання завдання

При розгляді питання, необхідно показати, в чому полягала новизна теорії утилітаризму І. Бентама. Слід розкрити теорію демократії, розроблену А.Токвіллем, і розглянути ідею «захисту меншини», автором якої є Джон Стюарт Міль.

Література:

1. Панов, М. І. . Політологія: підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид.перероб. і доп. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 12-17.
2. Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтапрес, 2002. – С. 9 – 19.
3. Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки): підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С.150-161.

Концепція поділу влади Шарля-Луї Монтеск'є.

Рекомендації щодо виконання завдання

При відповіді на питання необхідно розкрити теорію поділу влади Ш.-Л. Монтеск'є. Слід пояснити, чому автор виступає за відносну самостійність законодавчої, виконавчої та судової гілок влади.

Література:

- 1 Шляхтун, П.П. Політологія : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Либідь, - 2002.- С.62-64.

2 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К. : Альтепресс, 2002. – С. 39 – 40.

3 Панов, М. І. Політологія : підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., пероб. і доп. – К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 44 -47.

Суспільно-політичні погляди Нікколо Макіавеллі.

Рекомендації щодо виконання завдання

У цьому питанні необхідно особливу увагу приділити таким аспектам політичної теорії Н. Макіавеллі, як основне питання політики (питання про владу), сутність і призначення держави, форми державного правління, принципи і методи управління. Слід також зазначити, що в сучасній політиці мають на увазі під терміном «макіавеллізм».

Література:

1 Политология: учебник для вузов / под ред. В.Н. Лавриненко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Юнити-Дана, 2002. – С. 41-46.

2 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки): підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С. 48-51.

3 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С.31-34.

Концепції еліти Гаєтано Моски, Вільфредо Парето і Роберта Міхельса. Функції політичних еліт.

Рекомендації щодо виконання завдання

Виконуючи завдання, слід охарактеризувати теорію політичного класу Г. Моски, ідею кругообігу (циркуляції) еліт В. Парето, а також розкрити суть «залізного закону олігархії» Р. Міхельса. Також розкрити основні функції, які еліти виконують в суспільстві.

Література:

–Колодій, А. Політологія: підручник для вищ.навч.закладів освіти / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космічна та ін. – К. : Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – С. 343-344.

1 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К. : Альтепресс, 2002. – С. 245-251.

Соціально-політична концепція марксизму (Карл Маркс, Фрідріх Енгельс, Володимир Ленін).

Рекомендації щодо виконання завдання

У цьому питанні слід показати відмінність вирішення проблеми політичного життя основоположниками і послідовниками марксистської теорії від всіх попередніх навчань. Особливу увагу необхідно приділити наступним аспектам соціально-політичної доктрини марксизму: вченню про суспільно-економічних формаціях, вченню про класову боротьбу, питання про природу і сутність держави, ідеї диктатури пролетаріату.

Література:

1 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С. 42-45.

2 Рудич, Ф.М. Політологія. – К.: Либідь, 2005. – С. 46-51.

Соціалістична напрям політичної думки України першої половини ХХ ст. (Михайло Грушевський, Володимир Винниченко).

Рекомендації щодо виконання завдання

Відповідаючи на це питання, необхідно відзначити, що марксизм, що поширився в ХІХ ст. в Європі, знайшов своїх яскравих послідовників і в українській політичній думці, перш за все, в особі М.Грушевського і В.Винниченка. Відповідно, слід детально розглянути погляди цих мислителів.

Література:

1 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С. 78-80.,84-86.

2 Дубінін, В.В. Розвиток політичної думки в Україні : навч. посібник. – Краматорськ: ДДМА, 2005. – С. 103-110.

3 Рудич, Ф.М. Політологія. – К.: Либідь, 2005. – С. 68-80.

4 Маддісон, В. В. Історія розвитку політичної думки : курс лекцій : навчальний посібник / В.В. Маддісон, Л.І. Марченко, В.П. Степіко, Л.Я. Діденко. – К.:Либідь, 1996.– С. 157-159.

5 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки) : підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С. 122-126.

Політична влада. Легітимність і ефективність політичної влади. Типи легітимності.

Рекомендації щодо виконання завдання

При відповіді на питання слід дати визначення поняття «легітимність влади», вказати типи легітимності, запропоновані М. Вебером (традиційна, харизматична, раціонально-правова), а також представити інші класифікації, наявні в сучасній політології. Далі слід співвіднести поняття легітимності та ефективності влади, показавши їх взаємозв'язок.

Література:

1 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепрес, 2002. – С. 127-130.

2 Панов, М. І. Політологія: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл./ М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 94-100.

Політична система суспільства: сутність, структура, механізм функціонування.

Рекомендації щодо виконання завдання

У цьому питанні слід показати політичну систему суспільства як сукупність елементів, що взаємодіють між собою і визначають основні характеристики життєдіяльності суспільства, розглянути складові політичної системи (тобто підсистеми, з яких вона складається: інституційну, нормативну, комунікативну, культурну, функціональну). Далі рекомендується перерахувати функції політичної системи і розкрити зміст кожної з них.

Література до завдання

1 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепрес, 2002. – С. 145 – 148.

2 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки): Підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С. 227 – 238.

Типи політичних систем.

Рекомендації щодо виконання завдання

Даючи відповідь на це питання, необхідно вказати, які чинники впливають на процес формування та функціонування політичних систем, які існують їх види, які функції вони виконують. Особливо слід зупинитися на характеристиці демократичних, авторитарних і тоталітарних політичних системах.

Література:

1 Рудич, Ф.М. Політологія. – К.: Либідь, 2005. – С. 139 – 145.

2 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К. : Альтепрес, 2002. – С. 131 – 143.

3 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки) : підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С. 389 – 391.

Особливості політичної системи України.

Рекомендації щодо виконання завдання

Перш за все, студенту рекомендується з'ясувати, коли і в яких умовах почалося формування політичної системи сучасної України. Далі слід зазначити, що вона носить перехідний від тоталітаризму до демократії характер. Треба вказати, які демократичні елементи притаманні сучасній політичній системі України і які риси минулого вона все ще зберігає.

Література:

1 Гелей, С.Д. Політологія: навч. посібник / С.Д. Гелей, С.М. Рутар. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: «Знання», 2004. – С. 381 -407.

2 Рудич, Ф.М. Політологія. – К.: Либідь, 2005. – С. 108-138.

3 Колодій, А. Політологія: підручник для вищ.навч.закладів освіти / А. Колодій, Л. Климаська, Я. Космічна та ін. – К.: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – С. 477 – 490.

4 Матвеев, С.А. Політологія: навч. посібник /С.А. Матвеев, Л.С Буланенко, С.А. Міхеев. – Х.: Одісея, 2004. – С. 22-26.

Поняття держави, концепції її походження.

Рекомендації щодо виконання завдання

Виконуючи це завдання, слід зазначити, що в політичній теорії до цих пір не вирішено питання про походження держави, тому існує цілий ряд концепцій щодо його природи і сутності (теократична, договірна, природного походження і т.д.). Необхідно вказати їх основні відмінні риси.

Література до завдання

1 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки) : підручник / П. П. Шляхтун . – К.: Либідь, 2002. – С. 246-258.

2 Політологія : підручник . – 2-ге вид., пероб. і доп. / за заг. ред. М.І. Панова. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 143-146.

Ознаки, структура і функції держави.

Рекомендації щодо виконання завдання

В даному питанні студенту необхідно з'ясувати, що криється за терміном «держава» в широкому і вузькому сенсі слова, перерахувати основні ознаки держави і позначити його структуру (тобто охарактеризувати його складові елементи). Далі слід зупинитися на зовнішніх і внутрішніх функціях держави.

Література:

1 Панов, М. І. Політологія : підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 143-146.

2 Колодій, А. Політологія: підручник для вищ.навч.закладів освіти / А. Колодій, Л. Климаська, Я. Космічна та ін. – К. : Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – С. 371-373.

Форми державного устрою.

Рекомендації щодо виконання завдання

Відповідаючи на питання, слід зазначити, що в історичній практиці зустрічалися такі форми державного устрою: унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія. Необхідно чітко визначити властиві їм ознаки, виділити відмінності однієї форми від іншої.

Література до завдання

1 Колодій, А. Політологія: підручник для вищ.навч. закладів освіти / А. Колодій, Л. Климаська, Я. Космічна та ін. – К.: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – С. 383-391.

2 Панов, М. І. Політологія: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл / М.І. Панов, Л. М. Герасіна. – 2-ге вид. пероб. і доп. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 146-153.

Форми державного правління.

Рекомендації щодо виконання завдання

В даному питанні слід показати форми державного правління. Окремо розглянути види монархій (абсолютні, конституційні) і республік (президентські, парламентські, змішані).

Література:

1 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки) : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Либідь, 2002. – С. 269-277.

2 Рудич, Ф.М. Політологія. – К. : Либідь, 2005. – С. 95-97.

Групи інтересів: визначення, типи, функції.

Рекомендації щодо виконання завдання

Перш за все, студент повинен з'ясувати, що таке групи інтересів, потім розглянути типи груп інтересів в залежності від різних критеріїв (походження і ступінь організованості; спеціалізація дій; характер діяльності; сфери управління суспільством; рівень і масштаби діяльності і т.д.). На закінчення слід перерахувати і охарактеризувати основні функції груп інтересів.

Література:

- 1 Колодій, А. Політологія: підручник для вищ.навч. закладів освіти / А. Колодій, Л. Климаська, Я. Космічна та ін. – К.: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – С. 165-173.
- 2 Політологія/ за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С. 220– 221.
- 3 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки): підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С. 359-370.

Поняття, основні ознаки, структура і функції політичних партій.

Рекомендації щодо виконання завдання

Виконуючи це завдання, необхідно відповісти на питання, що таке політична партія, які її характерні риси і чим вона відрізняється від інших суспільно-політичних організацій і рухів. Далі має бути поданий існуючі в політології класифікації (або типології) політичних партій, розкрити основні ознаки і показати структуру політичних партій. На закінчення рекомендується висвітлити основні функції політичних партій.

Література:

- 1 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К. : Альтепресс, 2002. – С. 207-220.
- 2 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки) : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Либідь, 2002. – С. 325-337.
- 3 Колодій, А. Політологія: підручник для вищ.навч. закладів освіти / А. Колодій, Л. Климаська, Я. Космічна та ін. – К. : Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – С. 210-215.

Вибірчі системи: мажоритарна, пропорційна, змішана.

Рекомендації щодо виконання завдання

При розгляді даного питання необхідно вказати характерні ознаки двох основних виборчих систем: мажоритарної та пропорційної, а також похідною від них - змішаної.

Література:

- 1 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки) : підручник / П.П. Шляхтун. – К. : Либідь, 2002. – С. 343-346.
- 2 Колодій, А. Політологія: підручник для вищ.навч. закладів освіти / А. Колодій, Л. Климаська, Я. Космічна та ін. – К. : Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – С. 353-362.

Громадські організації і рухи: поняття, типи, функції.

Рекомендації щодо виконання завдання

Відповідаючи на питання, студент повинен з'ясувати, що таке громадські організації та рухи, які їхні відмітні ознаки. Потім слід перейти до характеристики різних типів громадських організацій (соціально-економічні, суспільно-політичні, професійно-творчі) і рухів (міжнародні та національні; консервативні, реформаторські, революційні і контрреволюційні і ін.) На закінчення необхідно відзначити, які функції виконують різні організації і руху в суспільстві.

Література:

- 1 Колодій, А. Політологія: підручник для вищ.навч. закладів освіти / А. Колодій, Л. Климаська, Я. Космічна та ін. – К.: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – С. 207-209.
- 2 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С. 220-223.
- 3 Політологія: підручник для студентів вузів / за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – 2-ге вид. - К.: Академія, 2001. – С. 286-295.
- 4 Політологія: підручник / за заг. ред. В.Г. Кремень, М.І Горлач. – Х.: «Єдинорог», 2001. – С. 267-270

Політична соціалізація особистості: поняття, типи, етапи, функції.

Рекомендації щодо виконання завдання

В даному питанні студенту необхідно з'ясувати, що таке політична соціалізація, які її основні функції. Потім слід охарактеризувати чотири основні типи політичної соціалізації (гармонійний, плюралістичний, конфліктний, гегемоністський), а також виділити найважливіші етапи (стадії) цього процесу.

Література:

1 Колодій, А. Політологія: підручник для вищ.навч. закладів освіти / А. Колодій, Л. Климаська, Я. Космічна та ін. – К.: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – С. 132-138.

Особистість як суб'єкт політики. Політична поведінка і політична участь.

Рекомендації щодо виконання завдання

Відповідаючи на питання, необхідно відзначити, що особистість є вихідним, первинним суб'єктом політики, але водночас виступає і її об'єктом. Далі слід зупинитися на понятті «політична поведінка» і «політична участь». Переходячи до аналізу політичної участі, студент повинен охарактеризувати його типи, а також з'ясувати, на яких рівнях і в яких формах воно здійснюється.

Література:

1 Панов, М. І. Політологія : підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Концерн «Видавничій Дім «Ін Юре», 2005. – С. 402-427.

2 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки) : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Либідь, 2002. – С.413-422.

Політичне лідерство: сутність, типологія, функції.

Рекомендації щодо виконання завдання

У цьому питанні слід розглянути особливості формування політичного лідерства, з'ясувати, яким чином людина стає лідером, які обставини для цього необхідні. Необхідно розкрити типи політичних лідерів, показати, яку роль відіграє лідерство в сучасному суспільстві, перерахувати основні функції.

Література:

1 Політологія/ за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза.-К.: Альтепрес, 2002.-С. 231 - 242.

2 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки) : підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С. 453 - 471.

Поняття, структура і функції політичної культури.

Рекомендації щодо виконання завдання

В даному питанні рекомендується розглянути, що таке політична культура та які її основні ознаки. Далі слід виділити і охарактеризувати основні елементи політичної культури (культура політичної свідомості, культура політичної поведінки, культура функціонування політичних інститутів). Необхідно також вказати її функції, зазначивши ту важливу роль, яку відіграє політична культура в житті будь-якого суспільства.

Література:

1 Політологія / за заг.ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза.-К.: Альтепрес, 2002. - С. 398 - 413.

Типологія політичної культури.

Рекомендації щодо виконання завдання

Виконуючи це завдання, студент повинен дати визначення поняття «політична культура» і відзначити той внесок, який внесли в розвиток теорії політичної культури американські вчені Г. Алмонд і С. Верба. Потім слід зупинитися на типологіях політичної культури, представлених в сучасній політології.

Література:

1 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки): підручник \ П. П. Шляхтун – К.: Либідь, 2002. – С. 487 – 494.

2 Колодій, А. Політологія: підручник для вищ.навч.закладів освіти / А. Колодій, Л. Климаська, Я. Космічна та ін. – К.: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – С. 260 – 267.

Громадянське суспільство: поняття, структура, відмінні ознаки.

Рекомендації щодо виконання завдання

Працюючи над питанням, слід дати визначення поняття «громадянське суспільство» і приступити до опису умов, які зробили можливим формування основ громадянського суспільства. Необхідно показати внесок в розвиток теорії громадянського суспільства Н. Макіавеллі, Дж.Локк, А. Сміта, І. Канта, В. Гегель, представити основні елементи структури громадянського суспільства і вказати його найважливіші ознаки.

Література:

- 1 Колодій, А. Політологія: підручник для вищ.навч. закладів освіти / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космічна та ін. – К.: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – С. 378-381.
- 2 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки) : підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С. 303 - 309.
- 3 Панов, М. І. Політологія: підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. - 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 205-215.

Поняття, структура та особливості політичного конфлікту.

Рекомендації щодо виконання завдання

Відповідаючи на це питання, необхідно дати визначення поняття «політичний конфлікт», уявити існуючі класифікації політичних конфліктів, а також позначити їх основні функції.

Література:

- 2 Політологія / за заг. ред. Ю.І.Кулагіна, В.І.Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С. 326-341
- Політологія : підручник для студентів вузів / за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – 2-ге вид., перероб.і доп. – К.: Академія, 2001.- С. 391-402.

Поняття «політичний процес», його структура.

Рекомендації щодо виконання завдання

У цьому питанні необхідно дати визначення поняття «політичний процес», розкрити сутність і зміст цього поняття. Далі потрібно показати структуру політичного процесу і в ув'язненні розкрити типологію політичних процесів.

Література:

- 1 Рудич, Ф.М. Політологія. – К.: Либідь, 2005. – С. 88-90.
- 2 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С. 145-153.

Засоби масової інформації, їх вплив на політичні процеси.

Рекомендації щодо виконання завдання

Розкриваючи зміст даного питання, необхідно дати визначення поняття «засоби масової інформації» (ЗМІ), їх класифікацію, вказати відмінні ознаки. Слід розглянути функції ЗМІ і вказати, чому мас-медіа називають «четвертою владою». Також необхідно дати визначення такого поняття, як політичне маніпулювання, позначити місце і роль ЗМІ в цьому процесі.

Література:

- 1 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С. 436 - 444.
- 2 Політологія: підручник для студентів вузів / за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Академія, 2001.- С. 374-390.

Світовий політичний процес: поняття, суб'єкти.

Рекомендації щодо виконання завдання

В даному питанні необхідно дати визначення поняття «світовий політичний процес», детально охарактеризувати суб'єкти світового політичного процесу, а також показати форми взаємодії між ними.

Література:

- 1 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки) : підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С. 514 - 522.
- 2 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С. 545 - 552.

Політичний режим: поняття, типи.

Рекомендації щодо виконання завдання

В даному питанні слід дати визначення поняття «політичний режим», розглянути основні типи політичних режимів (тоталітарний, авторитарний, демократичний), вказавши їх основні ознаки.

Література:

1 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С. 174-178.

2 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки) : підручник / П. П. Шляхтун. – К. : Либідь, 2002. – С. 377-390.

Правова і соціальна держава.

Рекомендації щодо виконання завдання

В даному питанні необхідно розкрити основні ознаки правової і соціальної держави, виявивши їх спільні та відмінні риси, а також співвіднести правовий і соціальний принципи.

Література:

1 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки): підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С. 293-306.

2 Рудич, Ф.М. Політологія : підручник для студ. вищ. навч. зал. – К.: Либідь, 2005. – С.98-108.

3 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С. 178 – 180.

Міжнародні відносини: типи, принципи і основні тенденції розвитку.

Рекомендації щодо виконання завдання

В даному питанні необхідно вказати, що таке міжнародні відносини, яких типів вони бувають, на яких принципах будуються. Особливу увагу слід приділити основним тенденціям розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі.

Література:

1 Панов, М. І. Політологія : підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл./ М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський. – 2-ге вид., пероб. і доп. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С. 475-480.

2 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С. 557-562.

Основні ідейно-політичні течії в сучасному світі.

Рекомендації щодо виконання завдання

В даному питанні необхідно розглянути наступні ідейно-політичні течії в сучасному світі: лібералізм і неолібералізм, консерватизм і неоконсерватизм, соціалізм і комунізм, соціал-демократизм, анархізм, фашизм, неофашизм, шовінізм.

Література:

1 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К.: Альтепресс, 2002. – С. 413 – 430.

2 Колодій, А. Політологія: підручник для вищ.навч.закладів освіти / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космічна та ін. – К.: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – С. 281-306.

3 Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної думки): підручник / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – С. 540-566.

Зміст і основні характеристики політичної модернізації.

Рекомендації щодо виконання завдання

У питанні необхідно розкрити, що таке «політична модернізація», вказати, коли і чому виникла теорія політичної модернізації і яку еволюцію вона зазнала. Далі слід детально охарактеризувати основні типи політичної модернізації.

Література:

1 Політологія / за заг. ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К. : Альтепресс, 2002. – С. 367-382.

2 Політологія : підручник для студентів вузів / за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. – 2-ге вид. - К. : Академія, 2001. – С. 403-410.

Процес глобалізації та його характерні риси.

Рекомендації щодо виконання завдання

При відповіді на питання необхідно розкрити процес глобалізації та його характерні риси. При відповіді також слід розглянути проблеми, які мають всесвітній (глобальний) характер. Далі необхідно вказати шляхи їх вирішення.

Література:

1 Панов, М. І. Політологія : підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М.І. Панов, Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., пероб. і доп. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – С.475-495.

2 Політологічний словник / за ред. М.Ф. Головатого, О.В. Антонюка. – К. : МАУП, 2005. – С.145-147

3 Політологія : підручник / за заг. ред. В.Г. Кремень, М.І. Горлач. – Х. : «Єдинорог», 2001. – С. 572-580.

Тестові завдання з Політології для самоконтролю

1. Коли виникла політологія?
 - a. в античності;
 - b. у 19 столітті;
 - c. в 20-му столітті.
2. Політика означає:
 - a. прийняття державних рішень;
 - b. вираз інтересів соціальних груп;
 - c. прийняття законів.
3. Для чого потрібна політологія?
 - a. для навчання політичної еліти;
 - b. для навчання всіх громадян;
 - c. для вироблення державних рішень.
4. теорію «ідеальної держави» розробив:
 - a. Сократ;
 - b. Платон;
 - c. Аристотель.
5. Концепція поділу влади Монтеस्क'є означає:
 - a. поділ законодавчої і виконавчої влади;
 - b. поділ виконавчої влади та судової;
 - c. поділ усіх трьох влад.
6. Н. Макіавеллі є автором теорії:
 - a. еліт;
 - b. поділу політики і моралі;
 - c. «Раціональної бюрократії»
7. Як співвідноситься політична і державна влада?
 - a. політична і державна влада тотожні;
 - b. політична і державна влада збігаються в основному;
 - c. політична і державна влада не мають нічого спільного.
8. Що таке легітимність політичної влади?
 - a. підтримка виборцями;
 - b. підтримка елітою;
 - c. Ваша думка.
9. Політична влада - це:
 - a. можливість впливати;
 - b. можливість застосовувати насильство;
 - c. можливість стягувати податки.
10. Хто в політиці грає головну роль?
 - a. еліта;
 - b. народ;
 - c. клас.
11. Батьком теорії «круговороту еліт» є:
 - a. Г. Моска;
 - b. В. Парето;
 - c. Р. Міхельс.
12. Типологію політичних лідерів створив:
 - a. Платон;
 - b. К. Маркс;
 - c. М. Вебер.

13. Політична система суспільства - це:
 - a. система, яка бере рішення;
 - b. система, що здійснює владу в суспільстві;
 - c. система, яка проводить в життя рішення.
14. Виходячи з політичного режиму, політичні системи за типом бувають:
 - a. демократична, авторитарна, тоталітарна;
 - b. відкрита і закрита;
 - c. класова і загальнонародна.
15. Політична система включає в себе:
 - a. політичні інститути;
 - b. політичну культуру і нормативну підсистему;
 - c. всі три компоненти.
16. Хто є батьком вчення про класову природу держави?
 - a. Аристотель;
 - b. Гоббс;
 - c. Маркс.
17. Чому держава є основним інститутом політичної системи?
 - a. держава об'єднує всіх громадян;
 - b. тільки державна влада має право на примус;
 - c. держава збирає податки.
18. Як співвідносяться легітимність і ефективність влади?
 - a. це різні поняття і вони ніяк не пов'язані;
 - b. ефективність політичної влади залежить від легітимності;
 - c. легітимність влади залежить від ефективності.
19. Яка з причин призводить до виникнення політичних партій?
 - a. необхідність виражати інтереси соціальних груп;
 - b. щоб забезпечити обрання кандидата в депутати;
 - c. щоб консолідувати виборців.
20. Що визначає тип партійної системи?
 - a. кількість партій;
 - b. скільки партій формують виконавчу владу;
 - c. кількість партій в парламенті.
21. Яка в Україні партійна система?
 - a. однопартійна;
 - b. двопартійна;
 - c. багатопартійна.
22. Хто є носієм політичної культури?
 - a. політична еліта;
 - b. політичні інститути;
 - c. електорат.
23. Хто створив типологію політичних культур?
 - a. Гоббс і Локк;
 - b. Маркс і Енгельс;
 - c. Алмонд і Верба.
24. Політична соціалізація за своїм змістом є:
 - a. станом свідомості;
 - b. вміння політично діяти;
 - c. і те і інше.
25. Політичний процес характеризує:

- a. спосіб політичного життя;
- b. стан свідомості учасників політичних дій;
- c. участь широких мас у політиці.

26. ЗМІ називають сьогодні четвертою владою тому, що вони:

- a. беруть участь у виборчій компанії;
- b. формують політичну культуру електорату;
- c. беруть участь в обговоренні політичних рішень.

27. Чи настав кінець ідеології?

- a. закінчення холодної війни означає остаточну перемогу ліберальної ідеології;
- b. ні, не настав кінець ідеології;
- c. закінчення холодної війни означає встановлення однополярного світу.

28. Глобалізація означає:

- a. встановлення єдиних принципів економічного життя;
- b. встановлення єдиного способу життя;
- c. встановлення спільності свідомості.

29. Хто є учасником світового політичного процесу?

- a. держава та її органи;
- b. весь електорат;
- c. політична еліта.

30. Політична модернізація означає:

- a. запозичення західних політичних інститутів;
- b. запозичення західних зразків політичного життя;
- c. встановлення частин власності на засоби виробництва.

Теми рефератів.

Роль політики в житті сучасного суспільства.
Права людини як критерії гуманістичної політики.
Політика як наука та мистецтво.
Суб'єкти та об'єкти владних відносин. Їх різноманіття.
Легітимність та ефективність політичної влади.
Приклади використання важливих ресурсів політичної влади.
Авторитарний і тоталітарний режими: загальні та відмінні риси.
Фашизм і неофашизм. Ідейні джерела, соціальна база, цілі.
Пряма та представницька форми демократії.
Об'єктивні та суб'єктивні фактори трансформації політичних режимів.
Інститут президентства в сучасному світі.
Українська державність: проблеми та перспективи.
Роль громадянського суспільства в системі протизваг політичній владі.
Правова держава: сутність і основні принципи.
Партії в системі владних відносин.
Основні підходи до вивчення політичних партій.
Виборча система в Україні: переваги і недоліки.
Харизматичні лідери та їх роль в історії.
Культ особистості і його природа.
Імідж лідера.
Феномен політичного відчуження.
Сучасні теорії еліт
Система рекрутування еліт у сучасній Україні.
Г. Лебон про масову поведінку в політиці.
Постмодерна політична культура інформаційних суспільств
Типи, механізми і стадії політичної соціалізації.
Політичні субкультури України.
Основні суб'єкти міжнародних відносин.
Роль міжнародних організацій в сучасному світі.
Особливості геополітичного положення України.

Методичні поради до написання рефератів

Реферат / повідомлення (від латин. *referre* – доповідати, повідомляю) – це коротке викладення основних положень вчення, наукової чи навчальної проблеми у письмовому чи усному вигляді. Реферат готується, як правило на основі аналізу декількох джерел інформації, зміст яких вільно і компактно викладається у доступній для розуміння формі.

Підготовлений у письмовому вигляді реферат оформляється розбірливим почерком (або друкується), на окремих аркушах паперу формату А-4 із відповідною нумерацією сторінок відповідно з планом, розробленим студентом самостійно. Його обсяг складає не менше 10 – 15 сторінок. Реферат повинен мати характер самостійного дослідження запропонованої літератури.

Вимоги до реферату:

Визначити об'єкт і мету спілкування.

Добрати відповідну літературу. Щоб реферат був змістовним, необхідно приділити увагу добору матеріалу. А для цього рекомендується використати ряд джерел.

Передусім потрібно з'ясувати, яка література існує з теми реферату (за алфавітним, систематичним, тематичним каталогами, бібліографічними виданнями можна знайти необхідну літературу).

Працюючи з книгою, потрібно насамперед налаштуватися, дати собі цільову установку: вивчити за книжкою те чи інше питання, яке потрібно висвітлити; критично проаналізувати зміст книжки; перевірити, чи збігається ваша оцінка якоїсь проблеми з думкою автора, інших авторитетних осіб; вибрати для реферату найяскравіші факти, приклади, цікаві положення тощо.

Скласти план відповідно до обсягу реферату (його пункти розкриваються приблизно на однаковій кількості сторінок). План реферату міститься на початку роботи.

Текст реферату слід структурувати (виділити вступ, розділи, параграфи тощо);

Дати аналіз вивченої літератури та запропонувати власну інтерпретацію висновків і фактів, з якими ознайомився студент під час роботи над основними джерелами.

Список використаної літератури розмістити наприкінці реферату.

Під час усного виступу краще розповідати, а не читати реферат. Для цього скласти розгорнутий план-конспект на 2-4 сторінки.

Під час добору мовних засобів для написання реферату необхідно враховувати особливості наукового стилю мовлення.